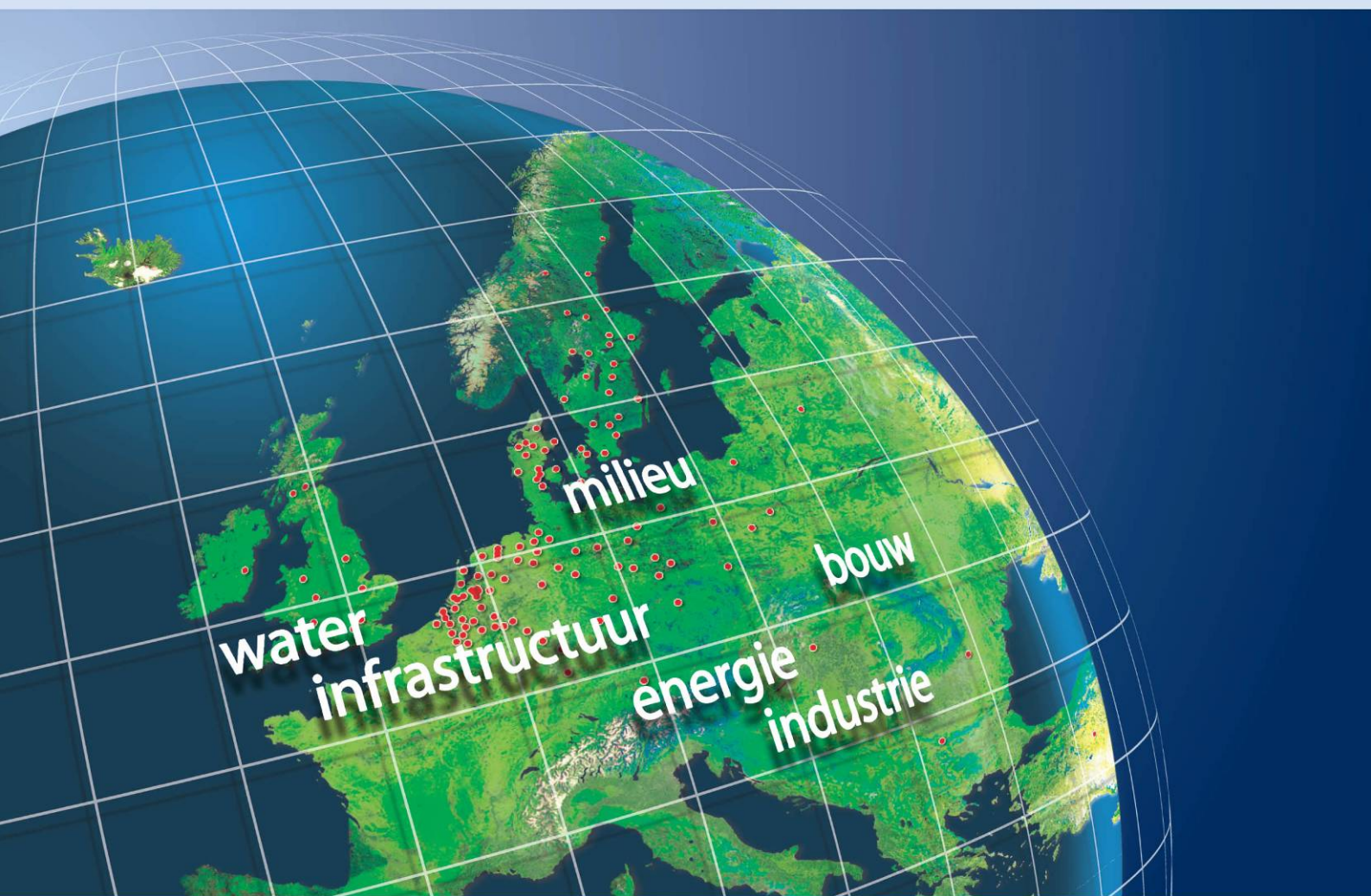

Archeologisch onderzoek waterberging Akersloot

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1038

Archeologisch onderzoek waterberging Akersloot

Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1038

Definitief

ISSN 1573-5710

Opdrachtgever:
Ontwikkelingsgroep Limmen (OGL)

Grontmij Nederland B.V.
Assen, 11 juli 2011

Verantwoording

Titel : Archeologisch onderzoek waterberging Akersloot

Subtitel : Bureauonderzoek

GRONTMIJ ARCHEOLOGISCHE RAPPORTEN 1038

Projectnummer : 214421

Referentienummer : 214421

Revisie : 2

Datum : 11 juli 2011

Auteur(s) : mevr. H. Boon

E-mail adres : hilde.boon@grontmij.nl

Gecontroleerd door : mevr. drs. L. Soetens

Paraaf gecontroleerd :

Goedgekeurd door : dhr. drs. R.F.M. Onck

Paraaf goedgekeurd : b.a.

Contact : Grontmij Nederland B.V.
Stationsplein 12
9401 LB Assen
Postbus 29
9400 AA Assen
T +31 592 33 88 99
F +31 592 33 06 67
www.grontmij.nl

Administratieve gegevens

Datum opdracht : 8 februari 2011
concept : 16 februari 2011
definitief : 3 maart 2011
definitief 2 : 11 juli 2011
Opdrachtgever : Ontwikkelingsgroep Limmen (OGL)

Uitvoerder : Grontmij Nederland B.V.

Beheer documentatie en/of vondsten : Grontmij Nederland B.V., Assen

Bevoegde overheid : Gemeente Castricum

Contactpersoon : Dhr. H. Venema

Locatie : gemeente : Castricum
: plaats : Akersloot
: toponiem : Groot-Limmerpolder

RD-coördinaten : NW x: 110.085 / y: 508.704
: NO x: 110.223 / y: 508.555
: ZO x: 110.148 / y: 508.438
: ZW x: 109.921 / y: 508.526
kaartblad : 19D
afm. plangebied : 4 ha

AMK : monumentnr. : -

Archis2 : CIS-code : 45302

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Algemeen.....	5
1.2	Aanleiding en doel	5
1.3	Werkwijze.....	5
2	Landschap.....	6
2.1	Geologie.....	6
2.2	Geomorfologie	7
2.3	Bodem.....	7
3	Archeologie	8
3.1	Historische, huidige en toekomstige situatie.....	8
3.2	Bewoningsgeschiedenis	9
3.3	AMK	10
3.4	Archis2	10
3.5	IKAW	11
3.6	CHW.....	11
3.7	Bouwhistorie.....	12
3.8	Beleidsnota archeologie gemeente Castricum	12
3.9	Archeologische waardering vindplaatsen Oer-IJ gebied	12
3.10	RAAP-rapport 9.....	13
4	Archeologische verwachting	14
4.1	Algemeen	14
4.2	Verwachting per periode	14
5	Evaluatie	16
5.1	Conclusies en samenvatting	16
5.2	Advies	16

Bijlage 1: Locatie plangebied

Bijlage 2: Archeologische basiskaart

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht van Ontwikkelingsgroep Limmen heeft Grontmij Nederland B.V. een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor een deel van de Groot-Limmerpolder te Akersloot. Het onderzoek heeft bestaan uit een bureaustudie en de rapportage hierover.

De totale oppervlakte van het te onderzoeken terrein bedraagt circa 4 ha. De exacte locatie van het plangebied wordt weergegeven in Bijlage 1. Het maaiveld ter plaatse van het plangebied ligt gemiddeld op 1,00 m -NAP.

De betreffende werkzaamheden zijn conform de richtlijnen van het handboek Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA 3.2) uitgevoerd. Grontmij beschikt over een eigen opgravingsvergunning afgegeven door de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE).

1.2 Aanleiding en doel

Onderhavig onderzoek is uitgevoerd in het kader van een wijziging op het bestemmingsplan ter plekke van het plangebied. De opdrachtgever is van plan in het plangebied een waterberging te realiseren. De bouwvoor wordt afgegraven tot 0,2 m beneden maaiveld en er worden sloten gegraven. De sloten hebben een breedte van circa 2,5 m en een diepte van circa 2 m. De bodemingrepen die gepaard gaan met de geplande realisatie zullen eventueel aanwezige archeologische resten in de bodem verstoren en/of vernietigen. Derhalve dienen de archeologische waarden binnen het plangebied in kaart te worden gebracht.

Er is een bureauonderzoek uitgevoerd, waarbij een specifiek verwachtingsmodel is opgesteld. Op basis van de resultaten van het onderzoek zal een nader advies worden gegeven met betrekking tot de noodzaak van eventueel archeologisch vervolgonderzoek en, indien dit het geval is, uit welke stappen dit zou moeten bestaan. Dit advies dient te worden voorgelegd aan de bevoegde overheid.

1.3 Werkwijze

Het doel van het bureauonderzoek is om de bekende en potentiële archeologische waarden van het plangebied in kaart te brengen. Hierbij is gebruik gemaakt van bodemkaarten en van geologische, topografische en historische kaarten, het Archeologisch Informatiesysteem (Archis2) van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE), de Archeologische Monumentenkaart (AMK), de Indicatieve Kaart van Archeologische Waarden (IKAW) en overige relevante literatuur. Aan de hand van deze gegevens is een specifieke archeologische verwachting opgesteld.

2 Landschap

2.1 Geologie

De afzettingen die in het plangebied aan de oppervlakte voorkomen, dateren uit het Holocene (zie Tabel 2.1). De afzettingen aanwezig in het plangebied behoren tot het Laagpakket van Walcheren, binnen de Formatie van Nieuwkoop. In het verleden werden dit Afzettingen van Duinkerke III op Hollandveen op Oude Duin- en Strandzanden genoemd (eenheid SF0.3).¹

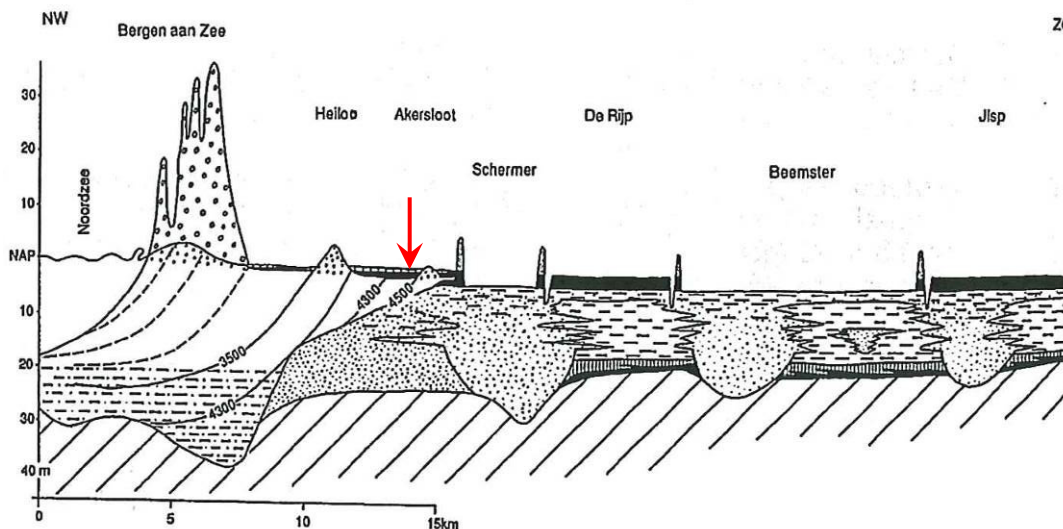
Tabel 2.1. Overzicht van geologische en archeologische periodes

periode	geologie		archeologie	klimaat
heden 2000	H O L O C E E N	Subatlanticum	Nieuwe tijd	koeler en vochtiger
1000			1500 Middeleeuwen	
na Chr. voor Chr. 0			450 Romeinse tijd	
			12 IJzertijd	
1000		Subborea	800 Bronstijd	koeler en droger
2000			2000	
3000		Atlanticum	Neolithicum	warm en vochtig
4000				
5000				
6000		6000 Borea	Mesolithicum	warmer
7000		7000 Preborea		warmer
8000				

Het plangebied ligt aan de oostgrens van het Strandwallen- en Duingebied van de Noordzeekust. Akersloot ligt op een strandwal. Het plangebied is gelegen op een strandvlakte direct ten westen van deze strandwal. Deze vlakte is ontstaan in het Subborea, nadat de strandwal waarop Uitgeest en Akersloot liggen is gevormd (zie afbeelding 2.1). Voorafgaand aan het ontstaan van de strandvlakte lag het plangebied in de monding van een geulsysteem, dat tijdens het Atlanticum is ontstaan en van Akersloot naar Edam liep.²

¹ Westehoff, W.E. & J. Blokzijl 1984. *Geologische kaart van Nederland. Blad Alkmaar West (19W)*. Rijks Geologische Dienst Haarlem.

² Westehoff, W.E. et al. 1987. *Toelichtingen bij de geologische kaart van Nederland 1:50 000. Blad Alkmaar West (19W)*. Rijks Geologische Dienst Haarlem.

Afbeelding 2.1. Schematisch overzicht van het strandwallenlandschap. Het plangebied (zie pijl) is omstreeks 4300 BP ontstaan. (Bron: Roep, Th.B. et al. 1991. 'Strandwallen en zeegaten langs de Hollandse kust.' In: Grondboor en hamer. Vol. 46, pp 115-124.)

De strandvlakte waarop het plangebied lag ontstond in het Vroeg Neolithicum (zie Afb. 2.1), vervolgens ontstond hierop een pakket veen, bestaande uit eutroof/mesotroof veen. Dit veenpakket bleef aanwezig tot en met de Vroege IJzertijd. Tijdens de Midden IJzertijd was er ter plekke van het plangebied sprake van een kwelder, die rond het begin van de jaartelling verland was. Vervolgens vond er tot de Late Middeleeuwen weer veengroei plaats.³

Het plangebied ligt in het noorden van de Oer-IJ-regio. Het Oer-IJ estuarium was een zeegat tussen Heemskerk en Limmen, dat in de Romeinse Tijd verland is.

2.2 Geomorfologie

De Geomorfologische kaart⁴ geeft de mate van reliëf en de vormen die in het landschap te onderscheiden zijn aan. Het plangebied ligt in een ontgonnen veenvlakte al dan niet bedekt met klei en/of zand (eenheid 2M46). In deze gebieden is soms ingeklonken veen aanwezig met daarop een laagje klei en/of zand, vaak met een onbestemde herkomst.

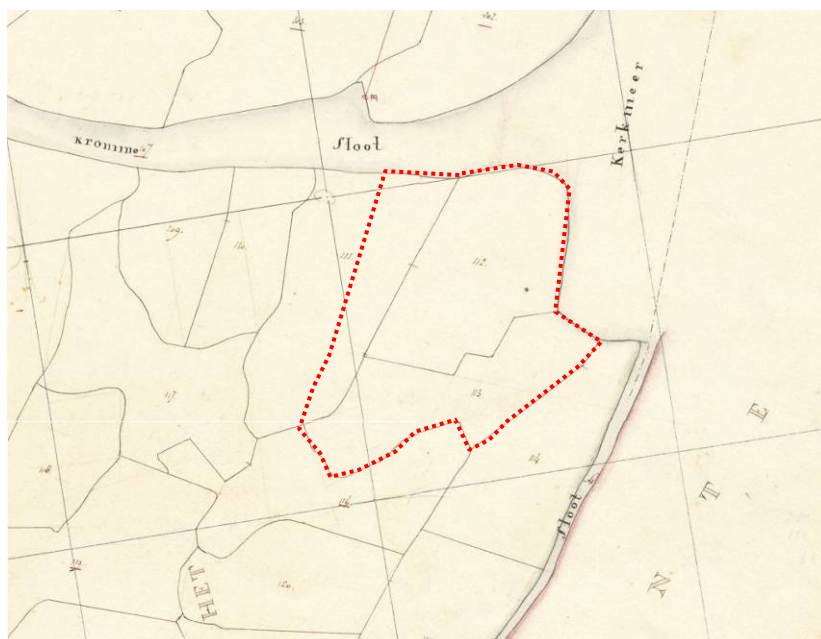
2.3 Bodem

De bodems in het noordelijk deel van het plangebied worden op de Bodemkaart⁵ getypeerd als waardveengronden op (meestal niet gerijpte) zavel of klei, beginnend ondieper dan 120 cm (eenheid kV_k). Het zuidelijk deel van het plangebied bestaat volgens de bodemkaart uit kalkarme drechtaaggronden, bestaande uit zware klei (eenheid Mv41C). Onder deze kleilaag ligt meestal een veenpakket, beginnend tussen 0,4 en 0,7 m –mv. Volgens de toelichting op de bodemkaart is de bodem in het plangebied in het verleden niet verveend.

³ Alkemade, M. et al. 2010. *Archeologiebeleid Gemeente Castricum. Deel II Ruimtelijke onderbouwing (beleidskaart en toelichting)*. Vestigia BV, Amersfoort.

⁴ Geraadpleegd via Archis2

⁵ Stiboka, 1994. *Bodemkaart van Nederland 1:50.000; blad 19 West Alkmaar*. DLO-Staring Centrum, Wageningen.

Afbeelding 3.2. Het plangebied op de kadastrale minuut uit 1811-1832 (Bron: www.watwaswaar.nl)

3.2 Bewoningsgeschiedenis

De strandwallen waren in Kennemerland van oudsher de meest aantrekkelijke plek voor bewoning. Al vanaf de prehistorie zijn de strandwallen bezocht. Zo zijn er in de Velsbroekpolder grafheuvels aangetroffen⁷ en zijn in Akersloot restanten van een Neolithische nederzetting van de Klokbeercultuur aangetroffen.⁸ Verder hebben in Kennemerland nederzettingen uit de IJzertijd, Romeinse Tijd en de Vroege Middeleeuwen gelegen.

In het gebied van het Oer-IJ estuarium was bewoning in de Romeinse Tijd. Het moeras werd ontgonnen en door boeren in gebruik genomen. Na verloop van tijd raakten de nederzettingen dit gebied weer in onbruik, doordat de bodem daalde en het gebied vernatte. In de Middeleeuwen is het vervolgens opnieuw ontgonnen.

Tabel 3.1 Overzicht van archeologische perioden⁹

Periode	Tijd		
Laat-Paleolithicum (Oude Steentijd)		tot	9.000 v.Chr.
Mesolithicum (Midden Steentijd)	9.000 v.Chr.	-	4.900 v.Chr.
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	5.325 v.Chr.	-	1.900 v.Chr.
Bronstijd	1.900 v.Chr.	-	800 v.Chr.
IJzertijd	800 v.Chr.	-	12 v.Chr.
Romeinse Tijd	12 v.Chr.	-	450 n.Chr.
Vroege Middeleeuwen	450	-	1.050 n.Chr.
Late Middeleeuwen	1.050	-	1.500 n.Chr.
Nieuwe Tijd	1.500	-	heden

⁷ CultGIS beschrijving regio Kennemerland

http://www.kich.nl/kich2010/rapport.jsp?id_qualifier=CG_PROV_REGIO:CG_ID&id=REG0003

⁸ www.oudakersloot.nl

⁹ Voor de dateringen is gebruik gemaakt van:

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 1996. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, I: Laat-Paleolithicum. In: *Palaeohistoria* 37/38 (1995-1996), pp. 71-125.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2000. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, II: Mesolithicum. In: *Palaeohistoria* 39/40 (1997-1998), pp. 99-164.

Lanting, J.N. & J. van der Plicht, 2002. De C14-chronologie van de Nederlandse Pre- en Protohistorie, III: Neolithicum. In: *Palaeohistoria* 41/42 (1999-2000), pp. 99-164.

De meeste permanente nederzettingen zijn ontstaan in de Vroege Middeleeuwen, wederom op de strandwallen. Ook de akkers lagen op de strandwallen, de strandvlaktes waren als hooi- en weiland in gebruik. De minder geschikte gronden werden in de Middeleeuwen geleidelijk aan ook in gebruik genomen.

Tijdens de Late Middeleeuwen is het gebied, vanwege toenemende bedreigingen door de zee, bedijkt.⁷

Akersloot is ontstaan als een aantal buurtschappen, die gelegen waren op twee parallel aan elkaar liggende strandwallen. Tijdens de Late Middeleeuwen, met name de 13^e en 14^e eeuw, was Akersloot een rijk en invloedrijk dorp, met name door de zeevaart en handel. Er stond een kasteel in het dorp. Tussen het Kerkmeer en de Buurtweg, ten noordoosten van het plangebied, zijn tijdens bouwwerkzaamheden restanten van de kasteeltoren aangetroffen. Nabij de locatie van het kasteel heeft later een klein klooster gestaan. Tegen het eind van de Middeleeuwen nam de welvaart van Akersloot af, onder invloed van politieke twisten en de inpoldering van de open waterverbindingen. Het dorp verwerd tot een agrarische samenleving.¹⁰

3.3 AMK

De Archeologische Monumentenkaart (AMK) bevat een overzicht van belangrijke archeologische terreinen in Nederland. De terreinen zijn beoordeeld op verschillende criteria (kwaliteit, zeldzaamheid, representativiteit, ensemblewaarde en belevingswaarde). Op grond daarvan zijn de terreinen ingedeeld in categorieën met archeologische waarde, hoge archeologische waarde en zeer hoge archeologische waarde (o.a. de beschermde monumenten). De AMK is in samenwerking met de betreffende provincie en gemeentelijk archeologen ontwikkeld.

In de directe omgeving van het plangebied zijn drie AMK-terreinen geregistreerd. Ten oosten van het plangebied ligt een AMK-terrein. Dit betreft een terrein van archeologische waarde. Er zijn laatmiddeleeuwse nederzettingssporen aangetroffen. Verder liggen nog twee AMK-terreinen binnen de bebouwde kom van Akersloot. Dit betreft het terrein van de vroegste kerk van Akersloot, waarbij houten voorgangers en graven verwacht worden, en de historische kern van Akersloot. (zie Tabel 3.2 en Bijlage 2).

Tabel 3.2 Monumenten in de directe omgeving van het plangebied.

mon.nr	complex	datering	waarde
4767	Nederzetting, onbepaald	Late Middeleeuwen	Terrein van archeologische waarde
4980	Kerk	Late Middeleeuwen	Terrein van hoge archeologische waarde
13888	Nederzetting, onbepaald	Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd	Terrein van hoge archeologische waarde

3.4 Archis2

In Archis2 van de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) staan alle bekende archeologische waarnemingen geregistreerd. In het plangebied is één waarneming bekend. In de directe omgeving, binnen een straal van 500 m, zijn 27 waarnemingen geregistreerd (zie Tabel 3.3, 3.4 en Bijlage 2).

Tabel 3.3 Waarnemingen in het plangebied.

waarn.nr	complex	aard	Datering
101076	-	Andenne aardewerk	LMEA-LMEB

Waarneming 101076 is in het noordwesten van het plangebied gedaan en betreft een fragment laatmiddeleeuws aardewerk.

¹⁰ Boekema, Y. 2009. *Archeologisch onderzoek De Vrijegeest Akersloot. Inventariserend Veldonderzoek*. Grontmij Archeologische Rapporten 709. Grontmij, Assen.

Tabel 3.4 Waarnemingen in de directe omgeving van het plangebied

waarn.nr	complex	Aard	datering
18823	Nederzetting, onbepaald	Aardewerk; muurrestant	LMEB
18824	Nederzetting, onbepaald	Puin/baksteen; aardewerk	LME
22567	Nederzetting, onbepaald	Aardewerk; puin; LME cultuurlaag	LME, NT
22673	Nederzetting, onbepaald;	Aardewerk; bot	LBRONS
	Huisplaats, onverhoogd	-	NTC
32732	Akker/tuin	Spitspoor/schopsteek	ME
	Nederzetting, onbepaald	Greppel/aardewerk	LIJZ-RT
101025	-	Aardewerk	NT
			RT
101028	-	Aardewerk, indet	-
101029	-	Aardewerk, kogelpot	LME
101034	-	Aardewerk inheems Romeins;	RT
		Aardewerk Ruinen Wommels	LIJZ
101037	-	Aardewerk	RT
101047	-	Aardewerk witbakkend, roodbakkend	NT
101048	-	Aardewerk witbakkend	NTA
101050	-	Aardewerk Paffrath	LMEA
101065	-	Aardewerk, kogelpot	LME
101067	-	Aardewerk steengoed, witbakkend	NT
101068	-	Aardewerk, kogelpot	LME
101073	-	Aardewerk, steengoed	NT
101077	-	Aardewerk, Paffrath	LMEA
101082	-	Aardewerk	RT
101084	-	Steengoed	NT
101095	-	Grijsbakkend gedraaid aardewerk	LMEB
101116	-	Aardewerk	RT
101135	-	Aardewerk, kogelpot	LME
408196	Nederzetting, onbepaald	Aardewerk	LME
412467	Huisplaats, onverhoogd	Aardewerk, roodbakkend glazuur	LMEB-NTB
415258	Nederzetting, onbepaald	Aardewerk handgevormd	NEO-IJZ
416856	Huisplaats, onverhoogd	Aardewerk; bouwkramiek; ijzer etc	LME-NT
		Aardewerk handgevormd; basalt; kuil; put	VIJZ-MIJZ

De waarnemingen die zijn gedaan in de omgeving van het plangebied betreffen deels waarnemingen uit de historische kern van Akersloot. Naast bewoningssporen uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd zijn op de strandwal van Akersloot tevens bewoningssporen uit de Bronstijd, IJzertijd en Romeinse Tijd aangetroffen. Mogelijk zijn er zelfs laatneolithische resten gevonden.

Twee van de waarnemingen (nr. 101084 en 101095) uit de nabijheid van het plangebied zijn gedaan in AMK-terrein 4767.

Op de strandvlakte betreffen de waarnemingen voornamelijk laatmiddeleeuwse vondsten, maar er is ook aardewerk uit de IJzertijd en Romeinse Tijd aangetroffen.

3.5 IKAW

De IKAW geeft voor heel Nederland de trefkans aan op de aanwezigheid van archeologische resten. Die trefkans is aangegeven in vier categorieën: een hoge, middelhoge, lage en zeer lage trefkans. De kaart is voornamelijk gebaseerd op de bodemkaart. Volgens de IKAW heeft het plangebied een middelhoge trefkans op het aantreffen van archeologische resten.

3.6 CHW

In aanvulling op de landelijke verwachtingskaarten hebben veel provincies eigen verwachtingskaarten vervaardigd, waarin veel lokale gebiedskennis is opgenomen. Deze kaarten hebben over het algemeen een hoger detailniveau dan de landelijke kaarten. De Cultuurhistorische Waardenkaart van de provincie Noord-Holland geeft inzicht in de archeologische, historisch-stedenbouwkundige en de historisch-geografische waarden van de regio.

De onregelmatige blokverkaveling, zoals deze is ontstaan in de Late Middeleeuwen is volgens de CHW een cultuurhistorisch/historisch geografisch element van hoge waarde.

3.7 **Bouwhistorie**

Ondergrondse bouwhistorische waarden kunnen aangetast worden bij de sloop van bouwwerken, de bouw van kelders of souterrains, de vervanging van vloeren, het aanbrengen van nutsvoorzieningen en bij funderingsonderzoek in het kader van restauraties van gebouwde monumenten. Op een dergelijke locatie, dienen deze bouwhistorische waarden gedocumenteerd en zo mogelijk veiliggesteld te worden. Archeologische resten/sporen, ouder dan vijftig jaar die de restanten zijn van gebouwen, waarvan een huidige variant of (directe) opvolger er vandaag de dag nog staat, zijn te beschouwen als ondergrondse bouwhistorische resten.

Kennisinfrastructuur Cultuurhistorie heeft alle bekende archeologische en bouwkundige monumenten en historisch-geografische informatie samengebracht in een digitale kaart. Via deze kaart zijn cultuurhistorische waarden eenvoudig per gebied te bekijken. Het raadplegen van KICH heeft voor het plangebied geen aanvullende informatie opgeleverd met betrekking tot bouwhistorie.

3.8 **Beleidsnota archeologie gemeente Castricum¹¹**

Voor de gemeente Castricum is een beleidsnota archeologie opgesteld, met bijbehorende beleidskaarten. Er is een maatregelenkaart, waarbij op basis van de waarden en verwachtingenkaart voorschriften worden gegeven met betrekking tot uit te voeren archeologisch onderzoek, per gebied en per ingreep.

Volgens de waarden en verwachtingenkaart ligt het plangebied in een kwelderlandschap op strandwallen (geolandschappelijke verwachtingszone 6). Voor dit gebied geldt een onderzoeksmaatregel categorie 4, waarbij geldt dat er een archeologische onderzoekseis is in plangebieden groter dan 500 m² en waarbij de bodemingreep dieper is dan 50 cm –mv.

De gemeentelijke beleidsnota is nog niet vastgesteld, er kunnen nog geen conclusies aan worden verbonden.

3.9 **Archeologische waardering vindplaatsen Oer-IJ gebied**

In het kader van het beheer van archeologische vindplaatsen in het Oer-IJ gebied heeft de provincie Noord-Holland in 2004 een studie uitgebracht naar het archeologisch erfgoed in de ondergrond van deze specifieke regio.¹² Teneinde per locatie een specifiek beschermingsbeleid op te stellen, zijn alle AMK-terreinen gewaardeerd. Zo ook AMK-terrein 4767, dat direct ten oosten van het plangebied ligt.

Aan het AMK-terrein wordt een prioriteit A gegeven, wat inhoudt dat de archeologische waardevolle lagen aan of nabij het huidige maaiveld liggen (0-45 cm –mv). Het vondstniveau ligt volgens de waardering van 25-90 cm –mv. Er zijn lichte verhogingen zichtbaar in het terreinoppervlak.

Wat betreft aardkundige waarden ligt het gebied volgens de waardering in één van de mooiste strandvlaktes met veen, met een grote verscheidenheid aan kenmerkende en gave vormen. Er wordt een educatieve en wetenschappelijke waarde aan gegeven.

¹¹ Alkemade, M. et al. 2010. *Archeologiebeleid Gemeente Castricum. Deel I Inhoudelijke onderbouwing archeologiebeleid Castricum; Deel II Ruimtelijke onderbouwing (beleidskaart en toelichting)*. Vestigia BV, Amersfoort.

¹² Eerden, R.A. van (red.) 2004. *Behoud en beheer van archeologische vindplaatsen in het Oer-IJ-gebied*. Provincie Noord-Holland, Haarlem.

3.10 RAAP-rapport 9

Ten behoeve van de ruilverkaveling Limmen-Heiloo zijn door destijds stichting RAAP in 1987 systematische veldkarteringen uitgevoerd.¹³ Veruit de meeste waarnemingen op de strandvlakte in de omgeving van het plangebied, alsmede de waarnemingen in het plangebied zijn afkomstig van dit onderzoek.

Tijdens het onderzoek zijn ter plekke van AMK-terrein 4767 in een aantal boringen archeologische lagen aangetroffen. In de boringen is een donkergrijze humeuze laag waargenomen waarin, naast verscheidene aardewerkvondsten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd, resten houtskool, puin en kalk is aangetroffen. Tevens is een fragment inheems Romeins aardewerk aangetroffen. Onduidelijk is of dit aardewerk afkomstig is uit de boringen of dat het een oppervlaktevondst betreft.

De vondstlaag is direct onder het maaiveld aanwezig en heeft een dikte tot circa 1 m –mv.

Het plangebied grenst meteen aan AMK-terrein 4767, eventuele archeologische resten uit het plangebied kunnen in relatie staan met de vondsten uit het AMK-terrein.

¹³ Ravesloot, C & F.A. Perk 1987. *Ruilverkaveling Limmen-Heiloo. Een archeologische kartering, inventarisatie en waardering*. RAAP-rapport 9. RAAP, Amsterdam.

4 Archeologische verwachting

4.1 Algemeen

Het plangebied ligt op een strandvlakte, direct ten westen van de strandwal van Akersloot, die behoort tot het oudste strandwallensysteem van de Noord-Hollandse kust. Strandwallen waren van oudsher geschikte en geliefde bewoningsplaatsen. Vanaf het Laat-Neolithicum heeft er op de strandwal van Akersloot bewoning plaatsgevonden.

De strandvlakte was minder geschikt voor bewoning. Ze was lager gelegen en regelmatig bedekt met veen. Toch zijn er aanwijzingen dat ook in deze gebieden, voornamelijk vanaf de Romeinse Tijd, bewoning mogelijk is geweest.

Direct ten oosten van het plangebied ligt een terrein van archeologische waarde. Hier zijn archeologische resten uit de Late Middeleeuwen en Nieuwe Tijd aangetroffen in de vorm van aardewerkfragmenten en archeologische lagen. De archeologisch relevante lagen liggen direct onder het maaiveld en zullen hierdoor deels verstoord zijn door agrarische werkzaamheden.

4.2 Verwachting per periode

Paleolithicum-Vroeg-Neolithicum

Tussen Akersloot en Edam liep tijdens het Atlanticum een getijdegeul, die ongeveer ter plekke van het plangebied uitmondde in de Noordzee. Eventuele resten uit het Paleolithicum en Laat-Mesolithicum zullen door de aanwezigheid van deze geul zijn weggeërodeerd.

De strandwal van Akersloot is rond 4500 BP ontstaan en de strandvlakte waarop het plangebied ligt rond 4300 BP. Voor die tijd zal er geen bewoning hebben kunnen plaatsvinden ter plekke van het plangebied. Derhalve is de archeologische verwachting voor het Paleolithicum tot en met het Vroeg-Neolithicum laag.

Laat-Neolithicum

Ten tijde van de vorming van de strandvlakte zal er wellicht een korte periode bewoning mogelijk zijn geweest. Echter zal al gauw veenvorming hebben plaatsgevonden, waardoor men toevlucht zal hebben gezocht op de hogere, drogere delen van het landschap, zoals de strandwal van Akersloot. Gezien de nabijheid van het plangebied bij deze strandwal kan Laat-Neolithische bewoning niet geheel worden uitgesloten. Derhalve geldt een middelhoge archeologische verwachting voor deze periode. Archeologische resten uit het Laat-Neolithicum zouden onder het veen aanwezig kunnen zijn.

Bronstijd-Vroege IJzertijd

Het plangebied bestond tijdens deze periodes uit laagveen en was ongeschikt voor bewoning. Derhalve is de archeologische verwachting laag.

Midden-IJzertijd-Vroege Middeleeuwen

Tijdens de Midden-IJzertijd bestond het plangebied uit een kwelder, die rond het begin van de jaartelling verland was. Het is bekend dat men in de Romeinse Tijd ook aan kleinschalige veenontginning deed en op het veen nederzettingen stichtte. Er zijn enkele waarnemingen gedaan in de vorm van aardewerksherven uit de Romeinse Tijd, maar in de omgeving van het plangebied zijn geen concrete nederzettingen aangetroffen.

Na een kort bewoningshiaat is vanaf de Vroege Middeleeuwen weer bewoning mogelijk. Waarschijnlijk zijn de nederzettingen op de strandwallen vanaf de Vroege Middeleeuwen gesticht. Voor deze periodes is de archeologische verwachting middelhoog.

Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd

Vanaf de Late Middeleeuwen is er sprake van grootschalige bewoning in het gebied. Er lagen verscheidene nederzettingen op de strandwallen. Akersloot floreerde. Direct ten oosten van het plangebied zijn archeologische nederzettingsresten uit de Nieuwe Tijd aangetroffen. De archeologische verwachting is hoog. Archeologisch relevante lagen uit deze periode zullen direct onder het maaiveld aanwezig zijn.

5 Evaluatie

5.1 Conclusies en samenvatting

In opdracht van OGL heeft Grontmij een archeologisch onderzoek uitgevoerd voor een deel van de Groot-Limmerpolder te Akersloot. Het onderzoek heeft bestaan uit een bureauonderzoek en de rapportage hierover.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat het plangebied is gelegen op een strandvlakte. Er kunnen archeologische resten verwacht worden die dateren uit het Laat-Neolithicum en de periodes vanaf de Midden IJzertijd. Archeologische resten worden met name verwacht uit de periodes Late Middeleeuwen-Nieuwe Tijd. Met name de resten uit de Late-Middeleeuwen en de Nieuwe Tijd worden dicht aan het maaiveld verwacht.

5.2 Advies

Op basis van de resultaten van het bureauonderzoek wordt vervolgonderzoek aanbevolen in de vorm van een archeologische begeleiding.

In het plangebied wordt één sloot aangelegd, met een breedte van 2,5 m en een diepte van circa 2 m. Bovendien wordt in het gehele plangebied de bouwvoor verlaagd met 0,2 m. Er wordt geadviseerd om de werkzaamheden te beginnen met het graven van de sloot en dit onder archeologische begeleiding uit te voeren. Aan de hand van het bodemprofiel op het talud van de sloot kan dan een beslissing worden genomen over de noodzaak de rest van de werkzaamheden ook archeologisch te begeleiden.

Bij een archeologische begeleiding is een archeoloog in het veld aanwezig bij de graafwerkzaamheden. Indien archeologische resten worden aangetroffen kan de archeoloog de graafwerkzaamheden stopzetten om de resten te documenteren en vondsten te bergen. Een archeologische begeleiding wordt uitgevoerd volgens een door de bevoegde overheid goedgekeurd Programma van Eisen. Er kan tijdens de begeleiding eventueel gebruik worden gemaakt van amateur-archeologen uit de regio.

Het intacte verkavelingspatroon ter plekke van het plangebied is van cultuurhistorische waarde. In het ontwerp is rekening gehouden met het verkavelingspatroon. Huidige sloten worden behouden. Zodoende gaat het karakter van de onregelmatige blokverkaveling niet verloren.

Er wordt geadviseerd met betrekking tot de resultaten van het onderzoek en deze aanbeveling contact op te nemen met de bevoegde overheid.

Bijlage 1

Locatie plangebied

Projectnummer	Datum	Bijlage	Formaat	GAR-nummer	CIS-code	Getekend	Controle	Akkoord	Schaal
214421	22-03-11	1	A4	1038	45302	HB	LS	LS	1:25.000

Project

Archeologisch onderzoek waterbergingsgebied Akersloot

Opdrachtgever

Ontwikkelingsgroep Limmen

Onderdeel

Locatie plangebied

Noord Postbus 29, 9400 AA Assen, T +31 592 33 88 99, F +31 592 33 06 67

planning connecting
respecting
the future

Bijlage 2

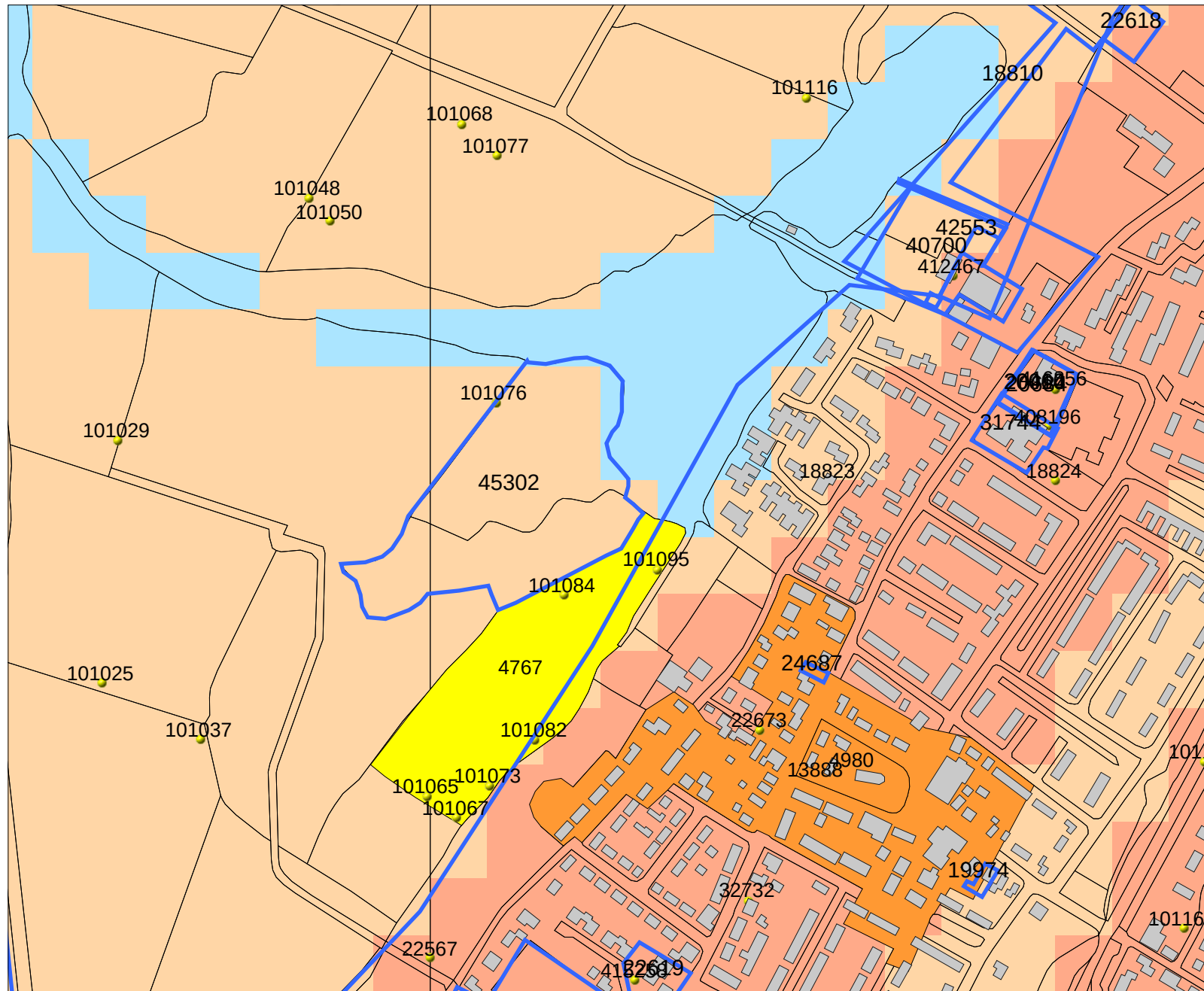
Archeologische basiskaart

Waterberging Akersloot

Archeologische basiskaart

11-07-2011

Grontmij

Legenda

ONDERZOEKSMELDINGEN

HUIZEN

WAARNEMINGEN

MONUMENTEN

archeologische waarde
 hoge archeologische waarde
 zeer hoge archeologische waarde
 zeer hoge arch waarde, beschermd

TOP10 ((c)TDN)

IKAW

zeer lage trefkans
 lage trefkans
 middelhoge trefkans
 hoge trefkans
 lage trefkans (water)
 middelhoge trefkans (water)
 hoge trefkans (water)
 water
 niet gekarteerd

PLAATSNAMEN

PROVINCIES

Schaal 1:5000

0 100 m

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

109629 / 508148

www.grontmij.nl

Wij ontwerpen en realiseren [plannen](#) voor de [toekomst](#), door mensen en partijen in regio's bij elkaar te brengen en met elkaar te [verbinden](#), met [respect](#) voor onze leefomgeving, onze klanten en elkaar.